

การใช้ทรัพยากรห้องถังในงานวิชาการ ในโรงเรียนมอญศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาวทักษนิย์ เบญจศิลารักษ์

ศูนย์วิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุณศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-787-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017400 1032464

THE UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES RELATED TO ACADEMIC TASKS
IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT
OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

Miss. Tasanee Benjasilalak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-787-6

ทวีช้อวิทยานิพนธ์ การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

โดย นางสาวทศนีย์ เปญจศิลารักษ์

ภาควิชา บริหารการศึกษา

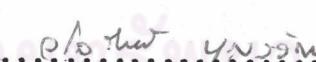
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..........ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เนรยอุด)

..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

..........กรรมการ
(อาจารย์สวัสดิ์ จงกล)

กัศนีย์ เบญจศิลารักษ์ : การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (THE UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES
RELATED TO ACADEMIC TASKS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา :
พศ.วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 230 หน้า. ISBN 974-578-787-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และบัญหารการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ช่วยผู้บริหาร
ฝ่ายวิชาการ จำนวน 106 คน และหัวหน้าหมวดวิชาทุกหมวดวิชา จำนวน 954 คน เครื่องมือวิจัย คือ
แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้ในงานวิชาการ ประเภททรัพยากร
ทางบุคคลได้แก่ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประเภททรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์
สร้างขึ้นได้แก่ สถานที่ราชการ และสถาบันการศึกษาอื่น ประเภททรัพยากรทางธรรมชาติได้แก่ ดิน หิน
แร่ และวนอุทยาน และประเภททรัพยากรทางสังคมในชุมชน ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมในวัน
สำคัญ

ลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทรัพยากรทางบุคคลโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ในลักษณะของคำปรึกษา
หรือข้อเสนอแนะ และเชิญเข้าร่วม เป็นกรรมการวางแผนและพัฒนางานวิชาการ ส่วนทรัพยากรทางวัตถุ
ที่มนุษย์สร้างขึ้นใช้ในลักษณะ ขอรื้อถอนสารทางวิชาการ มอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และ
ศึกษานอกสถานที่ สำหรับทรัพยากรทางธรรมชาติ ใช้ในลักษณะ เป็นวัสดุประกอบการเรียนการสอน และ
ทักษะศึกษา และทรัพยากรทางสังคมในชุมชนใช้ในลักษณะมอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง
และเป็นผู้สังเกตการณ์

บัญหารการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น บัญหารการใช้ทรัพยากรทางบุคคลที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบ คือ
ทรัพยากรมีจำนวนน้อย และอยู่ห่างไกล ส่วนบัญหารการใช้ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ¹
ปริมาณมีจำนวนจำกัด และระยะทางห่างไกล สำหรับบัญหารการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ คือ ไม่มีความ
ปลอดภัย และระยะทางห่างไกล บัญหารการใช้ทรัพยากรทางสังคม คือ ขาดการอนุรักษ์เพื่อการศึกษา
และบัญหารการดำเนินการใช้ ได้แก่ โรงเรียนขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นและการวางแผน
การใช้ และการควบคุมนักเรียนเดินทางไปศึกษาไม่สะดวก

คุณภาพทรัพยากร คุุาลังกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนักศึกษา สมจิต มงคลนิติ์
ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา อ.ดร. บุญรอด บุญรอด

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

TASANEE BENJASILALAK : THE UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES RELATED TO ACADEMIC TASKS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. VALAIRAT, BOONSWASDI, 230 PP. ISBN 974-578-787-6

The purposes of this study were to survey the utilization and problems of utilizing local resources for academic tasks in secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education in Bangkok Metropolis 106 deputy school principals for academic affairs and 954 subject heads were research samples. Questionnaire was used as research instrument. Frequency by count and percentage were used for data analysis.

Research findings were as follows:

With regards to the types of local resources being utilized in most schools, it was found that human resources mostly utilized were educational supervisors and experts, man-made resources were government offices and other institutions. Soil, stone, minerals and forests were utilized as natural resources, while social resources were culture, tradition and important days.

Concerning utilization characteristics, it was identified that human resources were used for giving advice, or recommendations, participating in committee work and planning for academic development. As for man-made resources, utilization was mostly in the forms of lending of academic materials, self-study assignment and field-trip. Concerning natural resources, the utilization were used as part of instructional materials and field-trip. In term of social resources, the utilization was by assigning students to study by themselves and observing activities organized in society.

Problems resulted from utilization of local resources faced by most schools were limited and distant resources for human resources, limited quantity and remote distance for man-made resources, safety and remote distance for natural resources and lack of conservation for social resources. Problems of utilization of local resources were lack of information and planning to utilize the local resources as well as the difficulties to take the students for field-trip.

ศูนย์วิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนักศึกษา *ณัฐพร บุญเรือง*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ดร.สุรัตน์ ยุ่ง*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ใน การให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง
ต่างๆ ตลอดมา และผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เผรียอด
อาจารย์สวัสดิ์ จงกล ใน การให้คำแนะนำ คำปรึกษา และความห่วงใย เสมอมา นอกจากนี้
ยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ อาจารย์ ดร.นิพนธ์
ไวยพานิช และคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทั้งให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำ
ผู้วิจัยขอรับขอบพระคุณทุกท่าน เป็นอย่างสูงไว ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะในการ
สร้างเครื่องมือวิจัย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา โรงเรียนมหยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุ่งเทพมหานครทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัย อาจารย์เอนก
เย็นบาน ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ที่กรุณาช่วยเหลือและแนะนำเป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจและความห่วงใย น้อง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ
สนับสนุนตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำการวิจัย ผู้วิจัยมีความประทับใจ เป็นอย่างยิ่ง

ท้ายนี้ขอรับขอบพระคุณ มิตา-มารดา ที่ให้ความเอื้ออาทร สนับสนุนและกำลังใจ
แก่ผู้วิจัยตลอดมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทศนิย์ เบญจศิลารักษ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๕
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
สารบัญตาราง.....	๙

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	7
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย	8
การนำเสนอผลการวิจัย.....	10
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความหมายของงานวิชาการ.....	12
ขอบเขตของงานวิชาการ.....	13
บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ.....	19
ความหมายของทรัพยากรท้องถิ่น.....	27
ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่น.....	28
การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	45
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	45
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	48
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	49
	ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	49
	ตอนที่ 2 ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงาน	
	วิชาการ.....	54
	ตอนที่ 3 ลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ..	145
	ตอนที่ 4 ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ..	156
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	169
	สรุปผลการวิจัย.....	170
	อภิปรายผลการวิจัย.....	175
	ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	181
	รายการอ้างอิง.....	182
	ภาคผนวก.....	187
	ประวัติผู้เขียน.....	230

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน.....	48
2	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำแนก ตามเพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง และ ภูมิทางการศึกษา.....	49
3	จำนวนและค่าร้อยละของหัวหน้าหมวดวิชา จำแนกตาม เพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง และภูมิทาง การศึกษา.....	51
4	จำนวนและค่าร้อยละประเกททรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการเลือกเนื้อหาของหลักสูตร..	55
5	จำนวนและค่าร้อยละประเกททรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการปรับหลักสูตรให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น	58
6	จำนวนและค่าร้อยละประเกททรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการพิจารณาสร้างหลักสูตร ตามความต้องการของท้องถิ่น.....	61
7	จำนวนและค่าร้อยละประเกททรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การ เรียนรู้.....	64
8	จำนวนและค่าร้อยละประเกททรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน.....	67
9	จำนวนและค่าร้อยละประเกททรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำบันทึกการสอน.....	70
10	จำนวนและค่าร้อยละประเกททรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำรายงานสอน	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

11	จำนวนและค่าร้อยละประจำทรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดครุเข้า สอนและการสอนแทน.....	76
12	จำนวนและค่าร้อยละประจำทรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดแผนการ เรียน การจัดนักเรียนเข้าแผนการเรียน.....	79
13	จำนวนและค่าร้อยละประจำทรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการผลิตสื่อ และอุปกรณ์การสอน.....	82
14	จำนวนและค่าร้อยละประจำทรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาครุ อบรมครุเรืองการเรียนการสอน.....	85
15	จำนวนและค่าร้อยละประจำทรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม บังคับในหลักสูตร.....	88
16	จำนวนและค่าร้อยละประจำทรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสร้างเสริม เทคนิคและวิธีสอน.....	91
17	จำนวนและค่าร้อยละประจำทรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน.....	94
18	จำนวนและค่าร้อยละประจำทรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้สื่อและ อุปกรณ์การสอน.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการพิจารณา วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน.....	100
20	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการสร้าง เครื่องมือวัดผลการเรียน.....	103
21	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดทำ ทะเบียนวัดผลการรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียน.....	106
22	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน เกี่ยวกับการ ปฐมนิเทศครูใหม่.....	109
23	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับ การพัฒนาครูและอบรมครูด้านอื่น ๆ.....	112
24	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับ การใช้อาคารเรียนและห้องเรียน.....	115
25	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับ การใช้ห้องฝึกปฏิบัติงาน.....	118
26	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถังที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับ การใช้พื้นที่บริเวณปฏิบัติงาน.....	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถินที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ การແນະແນວ.....	124
28	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถินที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ การสอนช้อมเสริม.....	127
29	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถินที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมนักเรียน.....	130
30	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถินที่ใช้ในงานวิชาการ วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ การให้บริการโสตทศนศึกษา	133
31	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถินที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ การสนับสนุนส่งเสริมห้องสมุด.....	136
32	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถินที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ การให้บริการด้านพยาบาลและอนามัย	139
33	จำนวนและค่าร้อยละประเภททรัพยากรห้องถินที่ใช้ในงาน วิชาการด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ การให้บริการด้านโภชนาการ	142
34	จำนวนและค่าร้อยละลักษณะการใช้ทรัพยากรทางบุคคล	146
35	จำนวนและค่าร้อยละลักษณะการใช้ทรัพยากรทางวัสดุที่มีนุชช์ สร้างขึ้น	149
36	จำนวนและค่าร้อยละลักษณะการใช้ทรัพยากรทางอรวมชาติ ...	152

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	ตารางที่	หน้า
37	จำนวนและค่าร้อยละสักษณะการใช้ทรัพยากรทางสังคม.....	154
38	จำนวนและค่าร้อยละปัญหาการใช้ทรัพยากรทางบุคคล.....	157
39	จำนวนและค่าร้อยละปัญหาการใช้ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น.....	160
40	จำนวนและค่าร้อยละปัญหาการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ.....	163
41	จำนวนและค่าร้อยละปัญหาการใช้ทรัพยากรทางสังคม.....	165
42	จำนวนและค่าร้อยละปัญหาการดำเนินการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวในงานวิชาการ.....	167

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**